

1904. SZEPTEMBER HÓNAP

ERDÉSZETI LAPOK

XLII. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

IX. FÜZET

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hónap 15-én. ☉ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz., II. em.

sz A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnék. sz

(Telefon: 37-22.)

A szárazság.

A folyó évi nyár időjárása rendkívül rendellenes volt. Három-négy hónap telt el, mely alatt vagy egyáltalában nem esett eső, vagy oly kevés, hogy az számba sem jöhet. Ellenben a felhőtlen égboltozatról hónapokon át szórta sugarait a nap és szárító szelek még hozzájárultak ahhoz, hogy a talaj valóban szalmaszárazzá süljön. Országunk az 1863. év óta nem látott oly csapássá fajult szárazságot, a melyet ez az esztendő reánk hozott.

Az erdőgazdaság, mint őstermelési ág, az időjárás szélsőségeitől természetszerűen sokat szenved, s ha káros hatásuk nem is nyilvánulhat oly csapásszerű mértékben, mint a mezőgazdasági ágaknál, a melyek nem sok évtized felhalmozott termését, hanem *egy* év természeit aratják le, mégis oly rendkívüli időjárási viszonyok, mint a milyenek az idej nyáron országszerte uralkodtak, az erdőgazdaság

felett sem vonulhatnak el nyomtalanul, sőt hatásuk, éppen az erdőgazdaságban szereplő hosszú termelési időszakok miatt, hosszabb időre lesz érezhető.

Erdeink a nagy szárazság következtében már augusztus hó első felében valóban őszi jelleggel bírtak. A lomberdők koronái, különösen a sekélyebb talaju, rosszabb termőhelyeken sárgállottak, sőt köves helyeken idős fák is tövig kiszáradtak, nem is szólva a fiatalosokról, a melyekben 3—4, sőt több év előtti ültetések teljesen kivesztek. Láttunk a magyar Alföldön kiszáradt 3—4 éves akácot, láttunk a felvidék mészsíkláin kiszáradó évszázados vörösfenyőket és megfigyeltünk középhegységeinkben juhart és más lombfanemeket, a melyek már augusztus hó közepén teljesen lombnélküli állapotban tűntek fel a száradó lombot jobban megőrzött tölgyek közül.

A talajt, melyen, ha agyagos, tenyérnyi széles, mély repedések vonulnak végig, már nyár közepén sűrűn fedte az időelőtt lehullott levél és tűlomb. A források kiapadtak és máskor vízpuszta patakokban alig csergedez valami kevés víz. A tutajok, melyek más években régen az alföld valamely fűrészmalmán várják a feldolgozást, az idén jórészt bekötött állapotban vagy még garmadában hevernek a parton.

A csemetekertekben kiszáradt táblák, alig fejlődő, törpe idei csemeték.

A legnagyobb baj azonban az, hogy erdős völgyeken végig utazva, itt is, ott is füstfelhőt látunk égnei szállani, a melyek többé-kevésbé jelentős erdei tüzekből erednek. Volt több száz holdra terjedő ily erdei tűz, a mely egy hétnél is tovább tartott. És a nagy szárazság mellett a többnyire gondatlanságból eredt talajtűz — sajnos — vajmi gyakran átcsapott a koronákba is, tetézve az amugy is óriási kárt.

Az erdőgazdaság károsodását tehát a következőkben foglalhatjuk össze: Általános a növedékvesztés. A folyó év növedéke rendkívül csekély ami legfeltűnőbb a fenyvesekben, melyeknek idej hosszhajtása fele sincsen a múlt évinek.

Az erdősítésekre a folyó évben fordított költség többnyire kárba veszett, sőt a régebbi erdősítések is nagyon szenvedén, e téren fokozott áldozatokra lesz szükség. Nagy baj a csemetékertek szomorú állapota is, helyenkint kiültethető csemetékben hiány fog mutatkozni s nevezetesen az egy éves korban kiültetett szokott akáczból lesz az idén kevés.

Az erdei tüzekről már megemlékeztünk. Az általuk okozott kárt ez idő szerint még megközelítően sem tudjuk megbecsülni, de mindenesetre rendkívüli nagy.

A faanyagok értékesítése a tutajozás megakadása által hátrányt szenvedett. A Tiszamenti fűrészekre, a melyek más években majdnem kizárólag vizen kapják nyersanyagukat, az idén sok fát szállítanak vasuton, különben nyersanyaghiányában be kellene üzemüket szüntetni. A Tisza mellékvölgyeiből ugyanis igen sok faanyag nem volt idejekorán kiszállítható.

Ha még arra a veszélyre gondolunk, a mely onnan eredhet, hogy egyes erdőpusztító rovarok a száraz nyáron két nemzedéket hozhattak létre, akkor nagyjában végigtekintettünk azokon a közvetlen károkon, melyekkel az idej nagy szárazság erdőgazdaságunkat sújtotta. Nem kisebb, sőt talán végeredményben még nagyobb azonban az a kár, a mely közvetve, mezőgazdaságunk és állattenyésztésünk válságos helyzetéből kifolyólag a hazai erdőgazdaságra hárul s a melyet, mert nem nyilvánul meg oly kézzelfoghatóan, csak éppen az erdőgazda tud kellően méltányolni.

Ezek közül a közvetett károk közül első sorban a bel-

földi faértékesítés kedvezőtlen kilátásait említjük fel. Rosz természettel rendszerint a belföldi fapiaczkedvezőtlen alakulása is jár, ami egyik kiváló jele annak, hogy mennyire agrár-állam még Magyarország. S az idén a rosz természetesen kívül takarmányhiányunk is van s a gazda, hogy állatállományát valamennyire fentarthassa, minden pénzét, a melyet különben talán valamely beruházásra, építésre fordított volna, takarmány beszerzésre kénytelen fordítani.

A takarmányhiánynyal, legelőterületeink teljes kiaszásával függ össze erdeink egy másik, nehezen kiheverhető károsodása, a mely a szárazságból ered. A midőn legelőterületeinken már június hóban sárgára száradt a fű s a legelő állat ugyszólván már csak a földet nyalta, a midőn pl. a Hortobágyon július hóban csontvázzá soványodott csordákat hajtottak a 50—60 km. távolságban levő erdők felé s e csordák mögött kocsikban szállították az éhségtől már összeesett állatokat, akkor természetesen nem lehetett elzárni az erdőt a legeltetés előtt, mert az erdő alján itt-ott mégis csak mutatkozott valamelyes sovány fütermés és elvégre a fa lombja is táplálék.

És a midőn a szalmatermést más takarmány hiányában előreláthatólag a télen fel kell etetni, a nép alomszükségletének fedezhetése végett is meg kellett nyitni az erdőt, a mely ilyképen — habár nem a maga előnyére — határozottan támogatja a rokon mezőgazdaságot, melynek válságos helyzete sokkal közvetlenebbül hat ki egész közgazdaságunkra.

Itt a két baj közül a kisebbet kellett választani s e szempontból csak teljesen helyeselhetjük a földmivelési kormány abbéli intézkedéseit, a melyekkel a rendkívüli körülményekre való tekintettel az erdei legeltetésnek, a

füsarlózásnak és az alomgyűjtésnek kiterjedtebb használatát lehetővé tette.*)

Mi erdőgazdák azonban legyünk tisztában azzal, hogy e mellékhaszonvételek sok szép reménnyel kecsegtető munkánk eredményét teszik képtessé és hosszabb időre és fokozottabb tevékenységre lesz szükség, míg nyomukat a kezelésünk alatt álló erdőkben teljesen eltüntettjük. Meg vagyunk azonban győződve, hogy a magyar erdőtisztítási kar ezt a feladatát is, mint már sok mást, hazafias buzgalommal és sikerrel fogja megoldani.

A csusztató ut, mint a magas hegység fát szállító berendezése.

Irtá: *Kubelka Ágoston* cs. kir. erdőtanácsos. Fordította *Székely József* m. kir. főerdész. (Folytatás.)

A csusztató pálya szélességének meghatározása.

A csusztató utnak a kanyarulatban való szélessége függ a nyom sugarától és a lecsusztatandó fa hosszától és ezekből az ismert nagyságokból számítás által könnyen ki lehet határozni (17. ábra)

$$r^2 = \frac{s^2}{4} + x^2; \quad x = \sqrt{r^2 - \frac{s^2}{4}} \quad \text{és}$$

$r - x$ a csusztató pálya szélessége. Egy határozott példát felvéve, legyen a sugár $r = 60 \text{ m}$ a lecsusztatandó fa hossza $s = 30 \text{ m}$, akkor nyerjük:

$$x = \sqrt{3600 - \frac{900}{4}} = \sqrt{3375} = 58; \quad r - x = 60 - 58 = 2 \text{ méter.}$$

A csusztató utnak tehát 60 m -es sugárnál és ha a lecsusztatandó fa 30 m hosszú, $2,0 \text{ m}$ szélesnek kell lennie, amidőn azonban a szállítandó fa vastagsága figyelmen kívül maradt; a

*) L. az Erd. Rend. Tára cz. rovatot az E. L. aug. füzetében.